

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN TRAO ĐỔI

TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ CỦA VIỆT NAM

PHAN NGỌC TRUNG^(*)

Toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế đã và đang trở thành một trong những xu thế tất yếu của quan hệ kinh tế quốc tế hiện nay. Nó không những tạo ra những khả năng và nhiều kiến thuận lợi để phát triển kinh tế mà còn là một thách thức gay gắt với các nước, nhất là các nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam.

Với chính sách "Nổi môi" và "Môi cửa" hội nhập quốc tế trên quan niệm "Việt Nam muốn làm bạn với tất cả các quốc gia trong cộng đồng thế giới, phấn đấu vì hòa bình, ổn định và phát triển"⁽¹⁾. Từ năm 1986 đến nay, với phòng chận đã đang, đã phòng hóa trong phát triển kinh tế hội ngoài đã góp phần quan trọng trong quá trình phát triển kinh tế hội nước sôi nổi hình và tốc độ tăng trưởng khai cao. Bên cạnh tranh thu những thời cơ trong quá trình hội nhập với quốc tế và khu vực, Việt Nam cũng gặp không ít thách thức bởi nền kinh tế đang ở trình độ phát triển thấp, tính cạnh tranh của nền kinh tế còn yếu, lại phải đối phó với nguy cơ diễn biến hòa bình và những ảnh hưởng tiêu cực của kinh tế thị trường.

Nếu góp phần tìm ra các giải pháp phát triển kinh tế tốt hơn, cần nhận thức một số vấn đề sau:

1. Vấn đề giáo dục nhân lực và văn hóa Việt Nam trong tiến trình hội nhập quốc tế

Toàn cầu hóa đã tạo ra một chân trời mới cho cuộc sống văn hóa của con người, với tất cả tinh sáng tạo của nó. Song, nền văn hóa mới do xu hướng toàn cầu mang lại không làm cho các quốc gia an lòng. Chẳng hạn như cạnh tranh môi trường "lấy nước nóng những lương giáo trong, những nước khi cũng có những lương giáo nước". Mahatma Gandhi, một nhà cách mạng nổi tiếng của Ấn Độ cho rằng: "Tôi không muốn ngôi nhà của tôi bỏ xây dựng bao quanh tổng bốn phía và các cửa sổ bị đóng kín. Tôi muốn lan giáo văn hóa của tất cả các xã hội thời gian như tôi một cách tự do nên một cái thế Song tôi không cho phép bất cứ thời gian làm nghiêng ngả nhà của mình". Những lương giáo văn hóa ngày nay, lệch mạnh theo hướng tôn trọng giáo dục nên những nước nghèo.

Hàng hóa không trọng lương, với hàm lương tri thời cao, chủ không phải nặng hàm lương vật chất đã tạo ra một số khu vực nặng nề nhất trong nền kinh tế tiên tiến nhất hiện nay. Ngành công nghiệp xuất khẩu lớn nhất của Mỹ không phải chế tạo máy bay hay ô tô mà còn là ngành vui chơi giải trí phim của Hollywood, có tổng thu nhập lên đến 30 tỷ USD trên toàn thế giới (năm 1997).

Sở dĩ ngành công nghiệp thông tin này được toàn cầu và công nghệ truyền thông qua vệ tinh đem lại những thông tin này chúng với sức mạnh vốn khắp toàn cầu, những cuộc

^(*) TS. Kinh tế Chính trị, Giảng viên Khoa Lý luận Mác – Lênin, Trường Cán bộ thanh phố Hồ Chí Minh.

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Hội nghị Đại biểu toàn quốc lần thứ VIII. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, tr.41.

tấn công đối đầu của văn hóa nước ngoài có thể dễ dàng nên văn hóa truyền thống của mỗi quốc gia, khiến cho hầu hết các quốc gia lo sợ trong quá trình hội nhập quốc tế sẽ bị mất mặt bản sắc văn hóa của mình. Nhờ vậy, nhiều căn thiết lập phải biết giữ gìn và kết hợp bản sắc văn hóa – dân tộc với số lựa chọn những văn hóa lành mạnh, hiện đại của nước ngoài để cho phép chung cùng tồn tại trong một nền văn hóa giàu bản sắc văn hóa không hiện đại.

Nói với Việt Nam trong quá trình hội nhập, Việt Nam phải giải quyết mọi quan hệ ngoại giao văn hóa bằng nghiệp lâu dài và văn hóa công nghiệp đang ngày càng môi trường, giữa văn hóa phương Đông có truyền với văn hóa phương Tây hiện đại, giữa các truyền lâu đã đang để chọn cho nước một hướng đi lành mạnh và vô cùng quan trọng. Văn hóa cần quan tâm và số phát triển kinh tế phải dựa trên nền tảng văn hóa mang bản sắc dân tộc và phải trở thành nhân tố thúc đẩy số phát triển "*xây dựng và phát triển kinh tế phải nhằm mục tiêu văn hóa vì xã hội công bằng, văn minh, con người phát triển toàn diện. Những văn hóa không thể chế lại các quá trình phát triển của xã hội*" (2).

2. Vấn đề phát triển kinh tế của Việt Nam trong quá trình hội nhập.

Khoảng gần 10 năm trước trong hội nhập và nền kinh tế nước ta đang ở trình độ phát triển thấp, ngay cả số với nhiều nước trong khu vực. Có số và chất kỹ thuật và cơ cấu của nền kinh tế lạc hậu, trình độ công nghệ của sản xuất phổ biến lạc hậu nên hai, ba thế hệ số với trình độ trung bình trên thế giới. Hơn 50% lực lượng lao động nông nghiệp, lại tập trung chủ yếu vào sản xuất nông nghiệp, năng suất lao động và hiệu quả sản xuất thấp. So sánh với 10 nước trong khu vực ASEAN, trình độ phát triển kinh tế của Việt Nam chỉ đứng trên Campuchia, Lào và Myanmar.

Do trình độ phát triển thấp nên sức cạnh tranh của hàng hóa – dịch vụ của doanh nghiệp Việt Nam còn rất yếu kém, không đủ khả năng thâm nhập vào thị trường nước ngoài, thậm chí còn khó khăn ngay cả trong việc bảo vệ thị trường trong nước trước số thâm nhập hàng hóa – dịch vụ nước ngoài. Theo Diễn đàn Kinh tế Thế giới

(WEF) thì khả năng cạnh tranh của Việt Nam còn rất thấp, chẳng hạn, năm 1997 nước xếp ở vị trí thứ 49 trên tổng số 53 nước xếp hạng, năm 1999 hạng 52 trên 59 nước và năm 2001 là 62 trên 75 nước và năm 2009, xếp hạng 75 trên tổng số 133 nước xếp hạng (3). Đây sẽ là một thách thức, một nguy cơ lớn khi các hàng rào thuế quan, phi thuế quan phải xóa bỏ trong quá trình hội nhập.

Nguy cơ càng lớn hơn, bởi trong một số ngành, một số các và một số doanh nghiệp văn còn ở trình độ yếu kém, yếu kém về số và số bảo hộ chưa thực số tích cực chủ động chuẩn bị cho hội nhập, chưa thấy hết nguy cơ nếu số lỗ vốn.

Hơn thế nữa, kỹ thuật, kỹ công, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước và kinh tế của Việt Nam hiện nay còn nhiều yếu kém. Số tuy tiến trong văn dụng chính sách trong giải thích và thực hiện các quy chế quản lý, nhưng, bước đầu chưa nước ngành cần làm xấu một trình độ kinh tế và uy tín của Việt Nam. Cùng với môi trường giao lưu kinh tế số sống thực dụng chạy theo số tiến và các sản phẩm văn hóa phương Tây số truy cập và nhập vào nước ta, phải hiểu rằng nước và bản sắc văn hóa dân tộc, các thế lực thù địch trong nước và nước ngoài sẽ có thể tìm cơ hội để thực hiện "diễn biến hòa bình" trên đất nước ta.

Mặc dù vậy, Việt Nam vẫn phải hội nhập vào kinh tế khu vực và thế giới vì số và xu hướng tất yếu. Những vấn đề quan trọng là chúng ta phải làm gì, làm như thế nào để chúng ta có thể hội nhập từng bước vững chắc, tận dụng nước những cơ hội do các năm của thời đại này đem lại, phục vụ cho số nghiệp của công nghiệp hóa, hiện đại hóa phát triển kinh tế nước. Nếu vượt qua các thách thức này Việt Nam cần phải:

Một là chúng ta cần phải số môi trường hiện đại hóa công nghệ số này và văn hóa cần quan trọng hàng đầu, quyết định nên khả năng cạnh tranh của nền kinh tế và doanh nghiệp.

Hai là chúng ta cần phải tập trung cho giáo dục – đào tạo để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng

(2) NCSVN. Văn kiện Hội nghị lần thứ V, TW Khóa VIII.

(3) Theo Diễn đàn Kinh tế Thế giới (World Economic Forum). *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. (<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>)

cao của sản xuất kinh doanh trong nhiều kiến thức mang khoa học – công nghệ hiện đại.

Ba là chúng ta phải nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của các doanh nghiệp, phải không ngừng cải tiến, đổi mới các sản phẩm để đáp ứng yêu cầu của người tiêu dùng trong và ngoài nước, cải thiện chất lượng lẫn mẫu mã kiểu dáng, bao bì sản phẩm. Các biệt lập giữa các phải phù hợp, không thời phải triển khai nhanh, áp dụng coi hiệu quả hệ thống quản lý chất lượng ISO 9000, HACCP, GMP, SA 8000, EMS 14000... Đây là những chứng minh hỗ trợ giúp cho các doanh nghiệp vượt qua hàng rào kỹ thuật trong thông lệ quốc tế

Bốn là Nhà nước phải soạn lại toàn bộ cơ chế chính sách trên tất cả các lĩnh vực như tổ chức chính trị xã hội xuất nhập khẩu, công nghiệp, nông nghiệp... theo tinh thần giải phóng sức sản xuất, phát huy cao nhất nội lực, sức mạnh của toàn dân, của mỗi thành phần kinh tế nhiều thành công của nhà nước, sắp xếp lại nội dung doanh nghiệp nhà nước để nâng cao hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế nâng cao thể lực của đất nước khi hội nhập kinh tế

3. Vấn đề giáo dục hình thành xã hội chủ nghĩa trong tiến trình hội nhập

Cách mạng Tháng Mười Nga năm 1917, nhà nước Xã hội Chủ nghĩa đầu tiên của thế giới ra đời, đã có vai trò cho phong trào đấu tranh giành độc lập, chống chủ nghĩa đế quốc của các nước thuộc địa và lệ thuộc, kết quả là sau khi chiến tranh thế giới lần thứ II kết thúc, hàng loạt nước đã giành độc lập và đi theo con đường xã hội chủ nghĩa và từ những năm 50 đến những năm 90 của thế kỷ XX, đã xuất hiện hệ thống các quốc gia xã hội chủ nghĩa. Hệ thống này đã có vai trò ủng hộ phong trào giải phóng dân tộc và cách mạng dân chủ ở các nước khác, không chỉ ở các nước thế giới thứ ba khiến hệ thống thức dân chủ tiến trình toàn cầu của phong trào xã hội chủ nghĩa của các nước xã hội chủ nghĩa Liên Xô và các nước Đông Âu nối tiếp nhau sụp đổ các công quốc phát triển ở phương Tây cho rằng Chủ nghĩa Cộng sản đã thất bại trên toàn cầu, Chủ nghĩa Xã hội đang lỗi trên toàn cầu, toàn cầu hóa là bản chất của chủ nghĩa xã hội mong đợi bao lâu nay đã đến gần.

Toàn cầu hóa mà các quốc gia phương Tây muốn đạt được không phải là muốn duy trì trật tự kinh tế quốc tế cuối không công bằng, không hợp lý mà còn muốn nó cải thiện trật tự kinh tế thế giới một cách không công bằng, không hợp lý hơn, không phải chỉ là thực tiễn sẽ liên hệ hợp tác và giao lưu quốc tế này nên tổng động mà còn thực tiễn mạnh mẽ thế này nhất, nhất quản quan hệ sản xuất tổ chức chủ nghĩa. Không thời, toàn cầu hóa mà phương Tây chờ đợi và mong muốn đạt tới, về bản chất, là sẽ thanh toán phong trào xã hội chủ nghĩa và phong trào dân tộc dân chủ này nổi lên trên phạm vi thế giới trong những năm 50-80. Chính vì vậy mà các công quốc phương Tây không lâu là Mỹ đã sử dụng “diễn biến hòa bình” nhằm lật đổ các nước xã hội chủ nghĩa còn lại và phát triển nền kinh tế chính trị và quản lý của các nước này lập với Mỹ và phương Tây, mà nên hình thành Nam Tư và Iraq.

Việt Nam phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận hành theo cơ chế thị trường, coi trọng quản lý của nhà nước theo hình thức xã hội chủ nghĩa với mục tiêu “đấu tranh, nội lực mạnh, xã hội dân chủ công bằng và văn minh”. Con đường đi lên xã hội chủ nghĩa ở nước ta sẽ gặp nhiều thách thức, nội dung “diễn biến hòa bình” của Mỹ và phương Tây. Chính vì vậy, trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế chúng ta cần ra sức xây dựng Đảng ngang tầm với thời đại, nhà nước trong sạch, vững mạnh, mỗi nhà nước của dân, do dân, vì dân và không áp dụng trong quan hệ quốc tế mà phải kiến dựng lại trường, giới vững hình thành xã hội chủ nghĩa, con đường mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã lựa chọn.

Tóm lại: Nếu không môi trường giao lưu quốc tế tăng cường hội nhập, không thu hút vốn đầu tư nước ngoài, không giao lưu văn hóa, trí tuệ không chuyển giao công nghệ tiên tiến không có sự đồng lòng sức mạnh của thời đại thì không thể nâng cao và phát huy nội lực của đất nước, không thể đi tới, nên đây, đi nhanh và đi xa nước. Chính vì vậy, hội nhập kinh tế quốc tế là một tất yếu khách quan, không trong quá trình hội nhập, chúng ta phải nắm bắt nội lực chủ quyền, giữ gìn bản sắc dân tộc theo hình thức xã hội chủ nghĩa, choáng vù lại, lệ thuộc vào nước ngoài.